RÖSTA KD

TRO PÅ SVERIGE

SKOLAN SKA BLI SKOLA IGEN

SKOLMANIFEST

AUGUSTI 2026

TRO PÅ SVENSK SKOLA: LÅT SKOLAN BLI SKOLA

En välutbildad befolkning och allmän skolgång har under lång tid varit framgångsfaktorer för Sverige. Sveriges befolkning var tidigt läskunnig. Kunskap och bildning bidrog till Sveriges ekonomiska tillväxt under industrialiseringen, till utvecklingen av snilleföretag och till att vi idag tillhör de mest innovativa ekonomierna i världen.

Skolan har varit och är också avgörande för att öppna dörrar för alla barn till ett bättre liv och till möjligheten att realisera sin egen potential. Varje år tar tiotusentals barn steg mot ett bättre liv tack vare svensk skola.

Det finns goda skäl att tro på svensk skola och det gör vi. Skolan är en nyckel till att skapa ett bättre samhälle. Man brukar säga att med varje barn börjar världen på nytt. Det är ett hoppfullt budskap och det innebär också att med varje barn kommer ett behov av att föra vidare och lära ut kunskap, färdigheter, etik och kultur.

Detta kan inte skolan göra ensam men skolan är en del av det gemensamma samhällsarbetet att föra vidare vår civilisation till nästa generation.

Detta stora uppdrag speglas idag alltför lite i debatten om svensk skola, som i stället fastnat i diskussioner om olika driftsformer. Inte minst om huruvida det ska få förekomma friskolor och om skolan ska bli statlig. Vi menar att innehållet i skolundervisningen och hur våra skolor fungerar i vardagen är den avgörande skolfrågan. För att möjliggöra det är familjers egenmakt viktig och en mångfald av skolor. Det är dags att låta skolan bli skola igen.

Därför presenterar vi 10 förslag för hur vi kan stärka innehållet i svensk skola.

1. SKOLAN BEHÖVER AVSKÄRMAS OCH LÄRAREN VARA I CENTRUM

Digitala medel – skärmar – har alltmer kommit att användas i skolan på ett sätt som riskerar att hämma barnens utveckling. Särskilt yngre barn ser vi behöver använda mindre digitala verktyg och i stället träna mer på exempelvis läsning i fysiska böcker och skrivning för hand. Det finns skäl till oro över hur digitala verktyg som arbetar med olika typer av belöningar och snabb bekräftelse inte leder till att barnen tränar upp förmågan till *uthållig uppmärksamhet* och *tolerans för tråkig, ansträngande träning.* Detta samtidigt som upprepning är kunskapens moder och träning grundläggande för att utveckla språk och matematikkunskaper. Utvecklingen har drivits på av politiska beslut, en utveckling som Kristdemokraterna i regeringsställning nu är med och vänder. Givetvis ska lärare kunna använda digitala verktyg i undervisningen när de hjälper undervisningen, dock inte som standardlösning.

Samtidigt inbjuder skärmarna eleverna till ren distraktion. I stället för att göra den uppgift de blivit ålagda så kan eleven med bara några klick ta sig till sociala medier eller ett spel. Som Skolinspektionen konstaterat är det främst skolans egna digitala verktyg (inte t.ex. elevens egen mobil) som eleverna använder för att nå underhållning i stället för att genomföra skolarbete.

Läraren behöver åter sättas i centrum av undervisningen och mer av skoldagen bör bli lärarledd. Utdelning av personliga bärbara datorer och iPads ska helt upphöra i låg- och mellanstadiet – klassuppsättningar av digitala verktyg kan i stället delas ut och samlas in efter de behov läraren ser.

2. KOMPLETTERA SKOLPLIKTEN MED EN LÄROPLIKT

Skolplikten är en viktig del av att säkerställa att inget barn lämnas efter, men den har sin brist i att den upphör vid en viss ålder, alldeles oavsett uppnådda kunskaper. Det är ett svek mot de barn och ungdomar

som inte lyckas. Vi vill därför utreda hur skolplikten kan kompletteras eller ersättas av en läroplikt som innebär att ett barn inte enbart har en plikt att närvara vid undervisningen, vilket fortsatt skulle gälla, utan också har en plikt att anstränga sig för att försöka fullfölja grundskolans läroplan.

Förslaget skiftar perspektivet för hur man ser på relationen mellan elev och skola. Det innebär också att den som inte fullföljt sin skolgång kan hållas kvar i grundskolan tills kunskapskraven uppnås (eller som längst till 18 års ålder). Det skulle också innebära att vissa barn skulle kunna gå ut grundskolan tidigare. Ingen blir hjälpt på riktigt av att bara slussas uppåt i systemet utan att faktiskt ha vunnit nödvändiga kunskaper.

3. ORDNING OCH REDA FÖR KUNSKAP OCH FOSTRAN

Att det är ordning och reda i skolan är viktigt för att undervisningen ska fungera oavsett om den är lärarledd eller sker genom till exempel grupparbeten. Störningar i elevernas arbetsmiljö är ett stort och återkommande problem.

Ordning och reda är även viktigt för att fostra barn till ansvarstagande personer. Om saker som punktlighet, eget ansvarstagande, noggrannhet och språkbruk inte värdesätts och markeras av skolan så kommer det att försvaga och begränsa uppbyggandet av dessa normer även hos eleverna.

Vi vet att ungdomar som går på en skola där eleverna i större utsträckning följer ordningsreglerna har något mindre sannolikhet att begå våldsbrott. Det beror sannolikt på att en miljö som tar lätt på regelbrott också skapar normer om att regler nedskrivna i lag får brytas. Som bland annat professor Per-Olof Wikström påvisat är det den enskildes uppfattning om vad som är rätt och fel kombinerat med förmågan till självkontroll som avgör brottsbenägenhet.

Skolan bör därför genomsyras av klara beteenderegler som upprätthålls konsekvent, så att eleverna lär sig att de har ett ansvar för hur deras handlande påverkar andra. Skolan bör också ta tillvara de många tillfällen som finns att träna självkontroll, genom problemlösning och andra uppgifter som kräver koncentration och tålamod.

Rektorer behöver därför få större möjligheter att inkludera normbyggande principer när de utformar skolans regelverk och upprätthålla reglerna genom konsekvenser vid brytande av dem. Så som att den elev som upprepade gånger inte genomför en läxa får kvarsittning kombinerat med läxhjälp. Den möjligheten saknas idag.

En skola präglad av ordning, struktur och förutsägbarhet gynnar alla eleverna – men framförallt barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Kristdemokraterna har i regering utsett en NPF-delegation som bland annat ska se över hur skolan kan fungera bättre för dessa barn, och vilka förändringar som behöver göras för att alla barn ska komma till sin rätt. Skolan är idag dåligt anpassad för dessa barn, och kan till och med vara en bidragande orsak till att barn får en diagnos. Det är viktigt att detta medvetandegörs och präglar skolans planering, schemaläggning och skol- och undervisningsmiljö. Allmänna råd som ur detta perspektiv tydliggör hur elever utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål bör tas fram. Vidare ska tydliggöras hur skolhuvudmän ur detta perspektiv ska skapa goda förutsättningar för eleverna att koncentrera sig på undervisningen. Det kan till exempel handla om fasta start- och sluttider, bildstöd, visuellt schema synligt i klassrummet, måltider på fasta platser vid sammatider och tidsblock som inte är för långa med tydliga tidsmarkörer. Idag är det vanligare att denna typ av verktyg används i lågstadiet, men detta försvinner ofta på mellanstadiet vilket innebär att stadieflytten till mellanstadiet blir extra påfrestande för barn med NPF.

4. SKOLOR SKA FÅ UPPRÄTTHÅLLA KLÄDKODER OCH ÄVEN SKOLUNIFORM

Idag är det inte tillåtet för skolor att upprätthålla vare sig klädkoder eller krav på skoluniform. Detta gäller både i kommunal skola och friskolor. Vi menar att rektorer ska få upprätthålla basala klädkoder inom ramen för sina skolregler. Vi menar också att skoluniformer kan bidra till ökad gemenskap, trygghet och studiero samt minska sociala jämförelser mellan elever. KD anser att skolor som vill därför ska få ha krav på skoluniform – men förespråkar inget allmänt krav på det.

5. EN HALV TIMMES RÖRELSE – VARJE SKOLDAG

Daglig fysisk aktivitet bidrar till både fysiskt och psykiskt välmående, samtidigt som välmående underlättar lärande. Men barn får inte tillräckligt mycket rörelse i skolan. Idrottsämnet behöver kompletteras med andra former för fysisk aktivitet, med fokus på hälsa och välbefinnande. Därför behöver 30 minuters daglig pulshöjande rörelse på skoltid införas i alla skolformer. Det ska inte finnas krav på ombyte. I Frankrike finns

en modell för hur 30 minuters daglig rörelse i skolan kan införas – Sverige behöver göra på liknande sätt. Staten ska främja och underlätta detta arbete genom att ta fram nationell vägledning samt tillskjuta resurser. I yngre åldrar bör motorisk grundträning vara en del i undervisningen i idrott och hälsa.

6. BRA SKOLMAT ÄVEN EN KUNSKAPSFRÅGA

Skolmatens viktigaste uppgift är att ge barn energi, näring och ork att lära. Ändå har alltför många kommuner låtit klimatpolitiska symbolprojekt gå före elevernas behov. Tvångsvegetariska skolluncher blir allt vanligare, trots att många elever lämnar matsalen hungriga eller väljer bort maten helt. Det är fel prioritering. För Kristdemokraterna är det viktigare att eleverna faktiskt äter sig mätta än att skolmatsedeln används för politisk opinionsbildning. Ingen ska tvingas äta kött, men lika lite ska någon tvingas äta vegetariskt. Skolan ska erbjuda valfrihet och servera mat som barn tycker om, äter och mår bra av. Hungriga elever har svårare att koncentrera sig och prestera i klassrummet. Därför ska skolmåltiderna innehålla en bra balans mellan animaliska och vegetabiliska livsmedel. För många ungdomar, inte minst tonårsflickor med ökad risk för järnbrist, är kött dessutom en viktig källa till näring. Vi vill att skolor varje dag erbjuder minst ett animaliskt lunchalternativ och att svenska råvaror används i så stor utsträckning som möjligt.

7. SKOLAN SKA FÖRMEDLA VÅRT KULTURARV OCH VÄRDERINGAR

Skolan är en viktig del av den svenska samhällsgemenskapen och bör ha i uppgift att förmedla kunskap om och delaktighet i vår kultur, vårt kulturarv, vår gemenskap och våra värderingar. Det överensstämmer med principen i Barnkonventionen som fastställer att barn bland annat har rätt till sin egna kulturella identitet, språk och värden liksom bosättningslandets nationella värden.

I skolan bör en litteraturkanon för grundskolan tas fram som består av tvärgenerationell litteratur (klassisk litteratur) som alla förväntas ta del av.

Kristendomen har en unik ställning i det svenska samhället som kulturbärare. Någon svensk kultur separerad från kristendomen existerar inte. Den svenska kulturens högtidsdagar (jul, påsk, allhelgonadag, lucia) är kristna högtider. Vår gemensamma kulturskatt är i stor utsträckning präglad av kristen tro och de berättelser och föreställningar som där förmedlas.

I en vilja att skolan ska vara ”neutral” har man på många platser skjutit bort svenska kulturella uttryck från skolan med hänvisning till att de kulturella uttrycken är kristna – vilket är långt ifrån ett neutralt sätt att agera. Detta har fått visst stöd av lagar och regler som inte tillräckligt tydligt tillskriver det svenska kulturarvet sitt värde. Vi vill därför ändra lagen så att till exempel skolavslutningar ska kunna genomföras på traditionellt vis i kyrkor och säkerställa att lagen är tydlig kring att till exempel traditionella sommarpsalmer ska kunna sjungas i skolundervisningen och avslutningar.

8. FÖRÄLDRAKONTRAKT PÅ ALLA SKOLOR

Samarbetet mellan skola och familj är nödvändigt för att barn och unga ska lyckas i skolan. En elev som blir sedd vågar mer. En elev som känner sig trygg lär sig mer. Därför byggs skolan på tillit – mellan elev och lärare, mellan elever, och mellan skola och hem. Föräldrarna är inte vid sidan av, utan en viktig del av nätverket kring barnet.

Vi vill därför fullfölja det arbete vi i regeringsställning påbörjat med förväntanskontrakt – att det ska finnas föräldrakontrakt på alla skolor, ett ansvarskontrakt mellan skola, föräldrar och elev, som tydliggör förväntningarna på eleverna när det gäller skolans ordningsregler, bemötande och själva studierna, men också hur föräldrarna kan stötta sina barn och höja kunskapsresultaten. Vi vill även satsa på särskilda utbildningsträffar där föräldrar får konkreta verktyg för att kunna stötta sina barn i skolarbetet.

9. INFÖR NO EXCUSE-SKOLOR OCH COMMUNITYSKOLOR

Det finns internationella studier som visar att något som kallas ”No Excuses”-skolor har varit mycket framgångsrika särskilt i utsatta områden. Elever som går i ”No Excuses”-skolor har en betydligt bättre kunskapsutveckling än elever i andra skolor. I dessa skolor läggs särskilt fokus på punktlighet, artighet och att klara motgångar. Modellen bygger bland annat på lärarledd undervisning, cold-calling, frekventa prov och diagnostiska tester och i många fall skoluniform. Det finns även inslag av obligatorisk sommarskola och längre skoldagar. I Sverige har upplägget väckt debatt och kritiken har bland annat handlat om att vissa av inslagen inte passar in i det svenska skolsystemet. Vi finner de argumenten svaga.

En annan variant som är av intresse för att skapa fler attraktiva verksamhetsmodeller är så kallade Communityskolor – icke vinstdrivande skolor drivna av idéburna aktörer med höga förväntningar, nära samarbete med familjer och stark koppling till lokalsamhälle och civilsamhälle.

Vi kan inte låta den tidiga utslagning som drabbar alldeles för många barn idag fortgå. Det sliter isär vårt samhälle och försämrar förutsättningarna att bryta utanförskap. Det bör därför utredas hur ”No Excuses”-skolor skulle kunna etableras och förutsättningarna för ”Communityskolor” förbättras.

10. ORDNINGSBETYG

För att skolan ska kunna fullgöra sitt uppdrag krävs struktur, tydlighet och gemensamma normer och värderingar. Sverige behöver en skola med ordning, så att kunskapen kan få stå i fokus och fler barn får möjlighet att lyckas. Just nu genomför vi i regeringsställning de största reformerna på 30 år för att skapa ordning och reda i skolvärlden. Vi tror reformerna är helt nödvändiga, men utöver det ser vi att skolans fostrande roll behöver lyftas fram ytterligare. Skolans fostrande uppdrag är så viktigt att även ansvarstagande, respekt och regelefterlevnad bör bedömas och redovisas. Elever behöver få lära sig att ta ansvar och att respekt inte först och främst är något man kräver av andra, utan något man visar varandra. Kristdemokraterna vill därför införa riktiga ordningsbetyg i skolan. Det är hög tid att skolan börjar värdera förmågan att följa skolans ordningsregler och att behandla lärare och de andra eleverna med respekt på samma sätt som vi värderar förmågan att läsa, skriva och räkna.